

MUUTOKSET ELIXIR-KONSORTIOSOPIMUKSEEN, JOLLA PERUSTETAAN EUROOPPALAINEN LUONNONTIETEIDEN TUTKIMUSINFRASTRUKTUURI BIOLOGISELLE TIEDOLLE (ELIXIR); ALLEKIRJOITUSVALTUUDET JA MUUTOSTEN HYVÄKSYMINEN

Asian tausta

ELIXIR-tutkimusinfrastrukturi on perustettu osallistujien välisellä eurooppalaisen luonnontieteiden tutkimusinfrastruktuurin biologiselle tiedolle (myöhemmin ELIXIR) perustavalla konsortiosopimuksella (jäljempänä konsortiosopimus) hallitusten välisen järjestön, Euroopan molekyylibiologian laboratorion (myöhemmin EMBL) yhteyteen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. ELIXIR-tutkimusinfrastrukturi kokoaa siihen osallistuvien maiden alan kansalliset keskuksset ja näiden koordinoiman asiantuntijuuden yhteen eurooppalaiseksi tutkimusinfrastruktuuriksi helpottamaan tutkijoiden työtä ja kasvavan tutkimustiedon hallintaa. Konsortiosopimus on tullut kansainvälisesti voimaan tammikuussa 2014. Konsortiosopimus on tullut Suomen osalta voimaan 1.9.2014 (Sops 6 ja 7/2015). EMBL toimii sopimuksen tallettajana. Konsortiosopimuksessa on lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja muita määräyksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvat konsortiosopimuksen määräykset on tunnustettu sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 32/2014 vp). Sen mukaisesti lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ovat vastuuvollisuutta koskevat määräykset (sopimuksen kohta 9) sekä sitova ja pakollinen riidanratkaisumekanismi (sopimuksen kohta 20). Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on voimaansaattettu lailla (409/2014). Lain 2 §:n mukaisesti sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädetään asetuksella. Konsortiosopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on voimaansaattettu asetuksella (701/2014).

Konsortiosopimuksen muutokset

ELIXIRin ylimpänä päättävänä elimenä toimii ELIXIR-hallintoneuvosto. Hallintoneuvosto on konsortiosopimuksen 17 kohdan mukaisesti vuonna 2021 yksimielisesti hyväksynyt muutoksia ELIXIRin perustavaan sopimukseen. Sopimuksen osapuolten tulee vielä hyväksyä muutokset sisäisten menettelyidensä mukaisesti, jotta ne tulisivat voimaan. Muutosten taustalla on Ranskan halu tulla konsortiosopimuksen osapuoleksi. Tällä hetkellä Ranska on hyväksytty ELIXIRin väliaikaiseksi jäseneksi (provisional member). Jotta Ranskan olisi mahdollista tulla sopimuksen osapuoleksi, tulee konsortiosopimuksen todistusvoimaisen kielen olla myös ranska. Alkuperäisen konsortiosopimuksen 14 kohdan mukaisesti sen todistusvoimainen kieli on englanti. Konsortiosopimuksen 14 kohtaa (Kielet) on siten täydennetty ja muutettu. Konsortiosopimus on laadittu alkuperäisen englannin kielen lisäksi myös ranskaksi ja molempien kielten määrätään olevan yhtä päteviä. Konsortiosopimuksen ranskankielisen version on laatinut Ranskan ulkoministeriön käännösyksikkö. Kohtaan on lisätty uusi alakohta 2. Sen mukaan uusia kieliversioita voidaan lisätä vain, mikäli se on kansallisen lainsäädännön mukainen edellytys sopimuksen

osapuoleksi pyrkivässä maassa. Kohtaan on lisätty myös kolmas alakohta. Sen mukaisesti ELIXIRin työkielenä on jatkossakin englanti riippumatta olemassa olevista tai potentiaalisista muista pätevistä sopimuksen kielistä. Kohtaa 14 koskevien muutosten lisäksi konsortiosopimukseen on tehty muutamia teknisiä korjauksia. Konsortiosopimuksen muutokset eivät sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Näin ollen muutokset on tarkoitus saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Konsortiosopimuksen muutokset ovat toistaiseksi voimaansaattaneet EMBL, Espanja, Italia, Luxemburg, Norja, Portugali, Saksa, Slovenia, Sveitsi, Tsekki, Viro ja Yhdistyneet kuningaskunnat.

Muutosten hyväksyminen

Konsortiosopimuksen osapuolet hyväksyvät sopimuksen muutokset allekirjoittamalla konsolidoidun konsortiosopimuksen muutoksin. Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki konsortiosopimuksen osapuolet ovat hyväksyneet muutokset.

Vaikutukset

Konsortiosopimuksen muutoksilla ei ole merkittäviä taloudellisia, tieteellisiä tai teknisiä vaikutuksia eivätkä ne muuta Suomen oikeuksia tai velvoitteita sopimuksen osapuolena. Sopimuksen muutokset ovat yleiseltä merkitykseltään vähäisiä.

Lausuntokierros

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella Lausuntopalvelussa 10.-24.10.2023. Lausunto pyydettiin CSC - Tieteen tietotekniikan keskukselta, Helsingin yliopistolta, Itä-Suomen yliopistolta, oikeusministeriöltä, Oulun yliopistolta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Suomen Akatemialta, Tampereen yliopistolta, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Turun yliopistolta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ulkoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja Åbo Akademiä. Työ- ja elinkeinoministeriö, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa. Tieteen tietotekniikan keskus CSC ja Suomen Akademia puoltavat lausunnoissaan asetuksen hyväksymistä. Suomen Akatemian lausunnossa todetaan, että kansainväliset tutkimusinfrastruktuurit (ml. ELIXIR) ovat tehokas keino rakentaa yhdessä toisiaan täydentäviä infrastruktuuriresursseja ja siten edistää korkeatasoisen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä. Kansainväliset tutkimusinfrastruktuurijäsenyydet tarjoavat suomalaisille tiede- ja yritys yhteisöille mahdollisuuden käyttää palveluja, joita ei olisi mahdollista tarjota ainoastaan kansallisin voimin.

Esitys

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että Tasavallan presidentti valtuuttaa tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multalan tai hänen estyneenä ollessaan kansliapäällikkö Anita Lehiköisen allekirjoittamaan muutetun eurooppalaisen luonnontieteiden tutkimusinfrastruktuurin biologiselle tiedolle (ELIXIR) perustavan konsortiosopimuksen ja siten hyväksymään sanotun sopimuksen muutokset.